

Valtuustoaloite 5.10.2023 - Systemaattisen vaikutusten ennakoarvioinnin käyttöönotto - Kaita Karita ym.
8082/00.02.04.00/2023

Aluehallitus 30.11.2023 § 291

Lisätiedot	Hallintojohtaja Ilkka Naukkarinen ilkka.naukkarinen@siunsote.fi Puh. 013 330 4503
Päätösehdotus	Hyvinvointialuejohtaja Leivonen Kirsi: Aluehallitus antaa aluevaltuustolle alla olevan vastauksen systemaattisen vaikutusten ennakoarvioinnin käyttöönottoa koskevaan aloitteeseen, ja esittää että aloite todetaan loppuun käsitellyksi.
Päätös	Hyväksyttiin.
Selostus	<p>Karita Kaita ym. jättivät 5.10.2023 valtuustoaloitteen, jossa esitetään että vaikutusten systemaattinen ennakoarviointi otetaan käyttöön Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella ja toteutustavasta laaditaan suunnitelma. Suunnitelmassa tulisi selvittää, kuinka asian tullessa valmisteluun saadaan tehtyä systemaattinen (esim. lomakemainen) arviointi millainen vaikutusten ennakoarviointi suoritetaan ja millä tavoin. Edelleen aloitteessa halutaan selvitetävän, tarvitseeko käsitelty asia kuulemista eri toimielimiltä ja onko käsittelyssä olevalla asialla aihetta muuhun ennakoarviointiin.</p> <p>Valtuustoaloitteen aihe on ajankohtainen. Aloitteessa mainitaan eri lakien ym. viittauksia, jotka edellyttävät eri asioiden ennakointia. Hyvinvointialueissa nostetaan hyvin vahvasti esiin demokratia ja vaikuttaminen (L hyvinvointialueesta II luku). Lain 5. luvussa veloitetaan aluehallitusta asettamaan nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä, ikäntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseksi hyvinvointialueen vanhusneuvosto sekä vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi hyvinvointialueen vammaisneuvosto. Pohjois-Karjalassa on lisäksi vapaaehtoisesti asetettu lapsi- ja perheasiainneuvosto yhdeksi vaikuttamistoimielimeksi.</p> <p>Lain mukaan vaikuttamistoimielimille tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä lasten ja nuorten, ikäntyneen väestön tai vammaisten henkilöiden ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta, ja vaikuttamistoimielimet tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella.</p>

Päätöksenteon valmistelussa systemaattisen ennakkovaikutusten arvioinnin voidaan katsoa olevan tärkeää mm. edellä mainittujen vaikuttamistoimielinten edustamien väestöryhmiin kohdistuvien vaikutusten kannalta, mutta tarkastelukulmia on muitakin. Systemaattinen ennakkovaikutusten arviointi on perusteltua kulloisestakin asiasta riippuen ulottaa koskemaan myös keskeisiä sidosryhmiä kuten hyvinvointialueen kuntia, kumppaneita, asukkaita tai henkilökuntaa. Vaikutusten arvioinnin tarkastelukulmia voi edellä mainituissa olla useita. Myös ympäristövaikutusten ennakkoarviointi voi tulla joissakin asioissa kysymykseen. Lisäksi lähes kaikilla valmisteltavilla asioilla on vaikutus hyvinvointialueen talouteen, ja tämä tarkastelu kuuluu olennaisena osana systemaattiseen ennakkovaikutusten arviointiin.

Kuntaliitto on julkaissut ohjemateriaalia ennakkovaikutusten arvioinnin ohjeistamiseksi kunnissa. Tämä ei suoraan ole käyttökelpoinen hyvinvointialueilla noudatettavaksi eri toimialan takia, yhtymäkohtia toki näillä on. Lisäksi Terveys- ja hyvinvoinnin laitos (THL) käsittelee asiaa [www-sivuillaan](http://www.sivuillaan). Hyvinvointialueiden edunvalvontaa ja neuvontaa antava Hyvil Oy ei toistaiseksi ole julkaissut ennakkovaikutusten arvioimista koskevaa ohjeistusta, mutta joillakin hyvinvointialueilla ohjeistusta on otettu käyttöön.

Ennakkovaikutusten arvioinnin ohjeistuksen tekeminen otetaan hallintopalvelujen työlisterille vuonna 2024. Tavoitteena on, että ohjeistus hyväksytään ja otetaan käyttöön alkuvuonna.